

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ» 2020-2021

Заняття 1.

Тема: Наукова діяльність у соціальній сфері

План

- 1.Методологія гуманітарного пізнання.
- 2.Природа та функції методів соціального пізнання.
- 3.Специфіка наукового пізнання у соціальній сфері.
- 4.Наукове та позанаукове знання.

Література:

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: Учеб. пособие. 2-е изд., испр. Киев : МАУП, 2004. 216 с.
2. Білуха М. Г. Основи наукових досліджень: підручник для студ. екон. спец. вузів. Київ : Вища школа., 1997. 271 с.
3. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2014. 142 с.
4. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ, 2004. 212 с.
5. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
6. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Кондор, 2003. 192 с.
7. Методологія та організація наукових досліджень : конспект лекцій/ уклад. В.М. Кислий. Суми : СумДУ, 2009. 113 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi20/0016708.doc> (дата звернення: 10.12.2018).

Заняття 2.

Тема: Структура пізнавальної діяльності у соціально-гуманітарній сфері

План

1. Репрезентація як пізнавальна операція в науковому пізнанні.
2. Інтерпретація як базова операція гуманітарного знання.
3. Інтерпретація у вченні про культуру.

4. Соціальна природа конвенції.
5. Логіко-методологічні смисли конвенції.
6. Конвенції у соціально-гуманітарному знанні.

Література:

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: Учеб. пособие. 2-е изд., испр. Киев: МАУП, 2004. 216 с.
2. Єріна А. М. Методология научных исследований: навч. посіб. Київ, 2004. 212 с.
3. Зацерковний В. І. Методология научных исследований: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
4. Крушельницька О. В. Методология та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Кондор, 2003. 192 с.
5. Методология та організація наукових досліджень: конспект лекцій/уклад. В.М. Кислий. Суми : СумДУ, 2009. 113 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi20/0016708.doc> (дата звернення: 10.12.2018).
6. Микешина Л.А. Философия науки: современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: учебное пособие. Москва : Прогресс-Традиция: МПСИ: Флинта, 2005. 464 с.

Заняття 3.

Тема: Пізнавальне – практичне – ціннісне

План

1. Пізнавальне та практичне.
2. Прийоми, методи та форми наукового мислення.
3. Гіпотеза як форма і метод теоретичного дослідження.
4. Пізнавальне та ціннісне.

Література:

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: Учеб. пособие. 2-е изд., испр. Киев: МАУП, 2004. 216 с.
2. Білуха М. Г. Основи наукових досліджень: підручник для студ. екон. спец. вузів. Київ : Вища школа, 1997. 271 с.
3. Єріна А. М. Методология научных исследований: Навчальний посібник. Київ, 2004. 212 с.
4. Зацерковний В. І. Методология научных исследований: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

5. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Кондор, 2003. 192 с.

6. Методологія та організація наукових досліджень: конспект лекцій/ уклад. В. М. Кислий. Суми : СумДУ, 2009. 113 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi20/0016708.doc> (дата звернення: 10.12.2018).

7. Подольская Е. А. Управление социальными процессами: учебное пособие для студентов высших учебных заведений Харьков: Издательство НУА, 2007. 524 с.

8. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник. Київ: Академвидав, 2004. 208 с.

Заняття 4.

Тема: Методи дослідження соціуму

План

1. Спостереження в соціальному просторі.
2. Експеримент: особливості експерименту в соціальній сфері.
3. Соціологічний тест як вимірювальний інструмент у соціальних науках.
4. Індекс людського розвитку як індикатор стану соціальної сфери.

Література:

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: Учеб. пособие. 2-е изд., испр. Киев: МАУП, 2004. 216 с.

2. Дембіцький С. Розробка соціологічних тестів: методологія і практика її застосування: монографія. Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. 304 с.

3. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

4. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Кондор, 2003. 192 с.

5. Методологія та організація наукових досліджень : конспект лекцій/ уклад. В.М. Кислий. Суми : СумДУ, 2009. 113 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi20/0016708.doc> (дата звернення: 10.12.2018).

6. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір/ За наук. ред. М.О. Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.

7. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник. Київ : Академвидав, 2004. 208 с.

8. Шульга М. О. Метаморфози українського суспільства. Київ : ІС НАНУ, 2003. 261 с.

9. Hackl P. New Generation of Data for Human Development. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/new-generation-data-human-development> (дата звернення: 31.03.2019).

Заняття 5.

Тема: Методологія середовищного прогнозування

План

1. Сучасний підхід до сценарування.
2. Середовищне прогнозування.
3. Система середовищ та система діяльності.
4. Соціосистемний формалізм, фази розвитку.

Література:

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования : учеб. пособ. 2-е изд., испр. Киев : МАУП, 2004. 216 с.

2. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ. Київ : ЦНЛ, 2014. 142 с.

3. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

4. Основи стратегічного прогнозування політичних ситуацій та процесів : навч. посіб. / В. І. Воловик та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 464 с.

5. Переслегин С. Б. Новые карты будущего, или Анти-Рэнд. Москва : АСТ; Санкт-Петербург : Terra Fantastica, 2009. 702 с.

6. Незалежна Україна в координатах сталого розвитку / В. В. Микитенко та ін. Київ : Міжнародний науково-технічний університет ім. Академіка Юрія Бугая, 2018. 1044 с.

Заняття 6.

Тема: Стратегічне прогнозування в соціальній сфері

План

1. Система FAROUT як методологія стратегічного прогнозування.
2. FORESIGHT як соціальна технологія формування майбутнього.
3. Можливості та обмеження FORESIGHT-технології.
4. Особливості застосування FORESIGHT досліджень.
5. Специфіка комплексування методів стратегічного прогнозування.

Література:

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования : учеб. пособ. 2-е изд., испр. Киев : МАУП, 2004. 216 с.
2. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
3. Основи стратегічного прогнозування політичних ситуацій та процесів : навч. посіб. / В. І. Воловик та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 464 с.
4. Незалежна Україна в координатах сталого розвитку / В. В. Микитенко та ін. Київ : Міжнародний науково-технічний університет ім. Академіка Юрія Бугая, 2018. 1044 с.
5. Сталий розвиток суспільства : Запорізький регіональний досвід : монографія / М. А. Лепський, І. В. Дударева ; за заг. ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2015. 196 с.
6. Kemmis S., McTaggart R., Nixon Rh. The Action Research Planner Doing Critical Participatory Action Research. New York : Springer Science+Business Media Singapore, 2014. 206 p